

ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ МЕТОДИКИ АУДИТУ ВИТРАТ НА УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

© 2015 МАЛАХОВ В. А.

УДК 657.6:657.471

Малахов В. А. Дискусійні питання визначення методики аудиту витрат на українських підприємствах

Розглянуто поняття методики аудиту в різних джерелах, доведено взаємозв'язок поняття методики аудиту із поняттям методу аудиту. Узагальнено існуючі погляди вчених на поняття «метод аудиту», запропоновано авторське бачення поняття «методика аудиту». Виокремлено особливості методики аудиту витрат з погляду різних вчених. Розроблена та запропонована до використання на вітчизняних виробничих підприємствах методика аудиту витрат не тільки враховує всі необхідні елементи, а й має пов'язану шкалу оцінки ефективності її застосування, узгоджену із вичерпним переліком завдань аудиту витрат. Значення одержаних результатів полягає в можливості їх використання в практичній діяльності аудиторів та аудиторських фірм. Напрямок подальших досліджень полягає в розробці методики аудиту доходів як іншої ключової ознаки діяльності виробничого підприємства.

Ключові слова: аудит, методика аудиту, метод аудиту, витрати, аудит витрат, алгоритм аудиту витрат.

Табл.: 5. **Бібл.:** 16.

Малахов Валерій Андрійович – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту, Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи» (пр. Перемоги, 55, Харків, 61174, Україна)

E-mail: malahovvaler@gmail.com

УДК 657.6:657.471

Малахов В. А. Дискуссионные вопросы определения методики аудита расходов на украинских предприятиях

Рассмотрены понятия методики аудита в разных источниках, доказана взаимосвязь понятия методики аудита с понятием метода аудита. Обобщены существующие взгляды ученых на понятие «метод аудита», предложено авторское видение понятия «методика аудита». Выделены особенности методики аудита расходов с точки зрения различных ученых. Разработанная и предложенная к использованию на отечественных производственных предприятиях методика аудита расходов не только учитывает все необходимые элементы, но и имеет связанную шкалу оценки эффективности ее применения, согласованную с исчерпывающим перечнем задач аудита расходов. Значение полученных результатов заключается в возможности их использования в практической деятельности аудиторских фирм. Дальнейшее направление исследований состоит в разработке методики аудита доходов как другого ключевого признака деятельности производственного предприятия.

Ключевые слова: аудит, методика аудита, метод аудита, расходы, аудит расходов, алгоритм аудита расходов.

Табл.: 5. **Библ.:** 16.

Малахов Валерий Андреевич – кандидат экономических наук, доцент кафедры учета и аудита, Харьковский учебно-научный институт ГВУЗ «Университет банковского дела» (пр. Победы, 55, Харьков, 61174, Украина)

E-mail: malahovvaler@gmail.com

UDC 657.6:657.471

Malakhov V. A. Polemic Issues in Determining the Methodology of Costs Audit at Ukrainian Enterprises

The concepts of auditing methodology from different sources have been considered, relationship of the concept of auditing methods with the concept of auditing methodology has been proved. The existing views of scholars on the concept of notion of «auditing method» have been generalized, the author's vision of the concept of «auditing methodology» has been suggested. Characteristics of the costs auditing methodology have been allocated in terms of different scientists' views. The developed and proposed for use in the domestic producing enterprises costs auditing methodology not only considers all the necessary elements, but also has an associated scale for assessing the efficiency of its application, consistent with an exhaustive list of the tasks of costs audit. The importance of the results obtained provides the ability to use them in practical activities of auditors and audit firms. A further direction of research is developing a methodology for income auditing as another key indicator of producing enterprise's activity.

Keywords: audit, auditing methodology, auditing method, costs, costs audit, algorithm of costs auditing.

Tabl.: 5. **Bibl.:** 16.

Malakhov Valerii A. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor of the Department of Accounting and Auditing, Kharkov Educational and Scientific Institute SHEI «The University of banking» (pr. Peremogy, 55, Kharkiv, 61174, Ukraine)

E-mail: malahovvaler@gmail.com

У сучасних кризових умовах розвитку національної економіки на перший план виходить проблема забезпечення сталого функціонування вітчизняних суб'єктів господарювання. Перш за все, це стосується саме виробничих підприємств через те, що вони у сукупності складають загальний потенціал економіки країни та синтезують в собі резерви виходу держави із економічної кризи. Водночас, основним показником, від якого залежить ефективність діяльності будь-якого виробничого підприємства, є показник витрат. Таке твердження ґрунтується на декількох тезах, серед яких можна виділити такі:

- ✦ витрати є головним важелем зниження собівартості виробленої продукції, а отже, і важелем збільшення прибутку;

- ✦ питання оптимізації витрат нерозривно пов'язано з проблемою оптимізації системи оподаткування виробничого підприємства;
- ✦ ефективне управління витратами здатне значною мірою вплинути на загальну ефективність діяльності підприємства.

Внаслідок вищепереліченого можна стверджувати про вагомості значення правильного бухгалтерського обліку та забезпечення законності відображення витрат підприємства, що здатний забезпечити саме аудит витрат і доцільно обрана схема реалізації методики його здійснення. Отже, актуальність обраного напрямку дослідження, результати якого знайшли відображення в даній статті, не викликає сумніву.

Проблематикою вивчення теорії та методики аудиту витрат вітчизняних підприємств за різних часів займалися різні вчені, серед яких: Барановская Т. П. [1], Мех Я. В. [4], Пархоменко В. М. [6], Пушкар М. С. [7], Рудницький В. С. [8], Ткаченко Н. [12], Череп А. В. [13], Шелковникова О. В. [16], Шевчук О. [14; 15], Кулаковська Л. П. [3], Сметанко О. В. [11], Оріщенко М. М. [5] та багато інших. Критичний аналіз напрацювань зазначених учених дозволив зробити висновок про існуюче розмаїття методик здійснення аудиту в розрізі різних його напрямів, у тому числі аудиту витрат діяльності підприємства. До того ж, існують вагомні напрацювання у сфері вдосконалення методичних прийомів та процедур здійснення аудиту, розроблено алгоритми здійснення аудиту, запропоновано уточнення окремих теоретичних дефініцій в межах обґрунтування понятійного апарату аудиту витрат тощо. Але, незважаючи на такий значний науковий доробок, проблема досконалості методики аудиту витрат на вітчизняних підприємствах залишається остаточно невирішеною та потребує подальшого розв'язання.

Це й окреслило мету даної статті, яка полягає в розробці та обґрунтуванні науково-методичних рекомендацій щодо реалізації методики аудиту витрат на вітчизняних підприємствах шляхом уточнення понятійного апарату з цього приводу та виокремлення особливостей аудиту витрат у сучасних умовах.

Для досягнення окресленої мети в межах даного дослідження поставлено та вирішено такі науково-практичні завдання:

- ✦ розглянуто існуючі погляди на поняття методики аудиту;
- ✦ розглянуто поняття «метод аудиту» як складова методики аудиту та обґрунтовано відмінності між методикою та алгоритмом здійснення аудиту;
- ✦ уточнено визначення поняття «методика аудиту»;
- ✦ розроблено та обґрунтовано методику аудиту витрат в тому числі завдяки виокремленню особливостей здійснен

Аналіз сучасної наукової літератури показав, що на сьогодні не існує єдиного погляду на визначення поняття методики аудиту. Вчені по-різному підходять до визначення такої дефініції, підкреслюючи ті чи інші ключові ознаки, які, на їх думку, мають першочергове значення з погляду побудови визначення поняття «методика аудиту». Узагальнення існуючих поглядів наведено в табл. 1.

Отже, як видно з табл. 1, методика аудиту розглядається як послідовність застосування прийомів та методів, як система окремих елементів та як спосіб дослідження певних подій.

Так, наприклад, Кулаковська Л. П. у запропонованому визначенні дуже вдало трактує методику аудиту як послідовність застосування прийомів (методів), але поряд із цим у визначенні не підкреслено, в якому саме напрямку повинна рухатися така послідовність та на якому підґрунті базуватись.

Водночас Череп А. В. пропонує найбільш абстрактне визначення поняття методики аудиту, яке не враховує основні його елементи, що обтяжує можливість розуміння змістовної суті поняття «методика аудиту».

На думку автора, найбільш повне і змістовне визначення поняття методики аудиту пропонує Скиба П. Р., але запропоноване ним визначення не враховує мету реалізації методики аудиту.

У табл. 1 наведено невелику кількість думок різних вчених, що не є репрезентативною вибіркою, але представлені визначення зосереджують й акумулюють в собі всі «полярні» точки зору на визначення поняття методики аудиту, а отже, їх розгляд можна вважати достатнім з огляду на мету даного дослідження.

Усі перелічені в табл. 1 погляди вчених на визначення поняття методики аудиту безперечно мають сенс, але для більш глибоко розуміння сутності даного поняття доцільно детально розглянути сутність поняття «метод аудиту».

Так, проф. М. Т. Білуха дає таке визначення методу аудиторського контролю: «це сукупність методичних прийомів контролю процесів розширеного відтворення національного продукту і додержання його законодавчого та нормативно-правового регулювання в умовах ринкової економіки». Учений Б. І. Валуєв розглядає метод аудиту як «сукупність прийомів, за допомогою яких оцінюється стан об'єктів, що підлягають вивченню». Економісти І. Й. Яремко і Р. М. Сиротяк на відміну від вищевказаних провідних вчених у галузі обліку й аудиту дають окремі визначення методу аудиту і методу аудиторської діяльності. Під методом аудиту вони розуміють «сукупність способів і прийомів, за допомогою яких можна зробити обґрунтований висновок про достовірність (суттєві розбіжності), повноту відповідності чинному законодавству та існуючим нормативам бухгалтерської звітності замовника». Під методом аудиторської діяльності ці економісти розуміють сукупність способів

Таблиця 1

Визначення поняття «методика аудиту» в різних джерелах

Автор, джерело	Визначення
Кулаковська Л. П. [3]	Методика аудиту – це послідовність і порядок застосування прийомів (методів) аудиту з метою встановлення об'єктивної істини про аудовану інформацію та доведення цієї істини через аудиторський висновок до користувачів фінансової звітності й аудиту
Череп А. В. [13]	Методика аудиту – це спосіб дослідження подій у системі суб'єкта господарювання з метою підтвердження виданої ним фінансової інформації
Скиба П. Р. [9]	Методика аудиту – це система взаємопов'язаних елементів, важливим з яких є контрольно-аналітична процедура, яка реалізує систему способів і прийомів у визначеній послідовності

і прийомів, за допомогою яких оцінюється стан об'єктів, що розглядаються [2]. Оріщенко М. М. визначає метод аудиторської діяльності як сукупність прийомів, за допомогою яких оцінюють стан об'єктів, що досліджуються [5]. Отже, вчені єдині в думці, що метод аудиту – це сукупність способів та прийомів аудиту.

Таким чином, на думку автора, методика аудиту – це послідовне використання методів аудиту як сукупності його способів та прийомів, побудоване у відповідності із завданнями аудиторського дослідження та спрямоване на досягнення загальної мети аудиту.

Запропоноване визначення, на відміну від існуючих, враховує загальну мету аудиту, підкреслює обов'язковість дотримання принципу послідовності та узгодженість із завданнями аудиторського дослідження, а отже, враховує варіативність методики аудиту залежно від поставлених завдань.

При цьому необхідно мати на увазі, що методика аудиту відрізняється від алгоритму його здійснення, незважаючи на те, що ці поняття достатньо часто переплутані в літературних джерелах. Звісно, алгоритм аудиту також являє собою певну послідовність, але в цьому випадку йдеться про послідовність етапів здійснення аудиту без урахування специфіки застосування на кожному етапі аудиторської перевірки певних методів. Ґрунтуючись на уточненому та обґрунтованому визначенні поняття методики аудиту та шляхом виокремлення особливостей аудиту витрат підприємства, можна буде розробити і запропонувати до застосування методику аудиту витрат.

Отже, необхідним є розгляд особливостей аудиту витрат на вітчизняних підприємствах, результати якого представлено в *табл. 2*.

Як видно з *табл. 2*, учені по-різному підходять до виокремлення особливостей аудиту витрат, висвітлюючи ті або інші особливості та специфіку здійснення аудиту саме витрат підприємства. Аналіз наведених у *табл. 2* особливостей дозволив зробити висновок про різноплановість існуючих поглядів на виокремлення особливостей методики аудиту витрат, але жодне з них не враховує завдання аудиту витрат, у той час як саме завдання аудиту витрат повинні виступати підґрунтям існуючої методики аудиту витрат.

На думку автора, найбільш доцільна методика аудиту витрат повинна базуватися на узагальненні наведених в *табл. 2* особливостей та на врахуванні завдань аудиту витрат підприємства, вичерпний перелік яких наведений в працях Шелковнікової О. В. [16].

Отже, у підсумку даного дослідження можна навести схему реалізації методики аудиту витрат як послідовності застосування методів аудиту у узгодженні із завданнями аудиторської перевірки витрат.

Розроблена схема реалізації методики аудиту витрат наведена в *табл. 3*.

Як видно з *табл. 3*, запропонована схема реалізації методики аудиту витрат містить перелік етапів, які, на думку автора, є універсальними та найбільш доцільними з погляду їх застосування при аудиті витрат на підприємстві.

У розрізі наведених етапів запропоновано розподілити методи аудиту як головні структурні елементи методики аудиту.

Але такі методи аудитор обирає самостійно в процесі перевірки за критерієм особистих переваг і зручності у використанні в кожному окремому випадку.

Узагальнення існуючих методів аудиту витрат наведено в *табл. 4*.

При цьому аудитор із переліку наведених в *табл. 4* методів обирає найбільш ефективні та доцільні на власний розсуд і розподіляє їх за етапами наведеної в *табл. 3* методики.

Особливої уваги заслуговує оцінка, представлена в *табл. 3*, яка поділяється на три показники: виявлено, не виявлено та важко відповісти. Завдяки окресленим критеріям аудитор оцінює кожен етап, ставлячи бал на перетині відповідного етапу методики аудиту витрат та оцінки.

Після цього аудитор, проставляючи відповідні оцінки, повинен підсумувати загальну кількість балів за кожним із критеріїв та, звернувшись до шкали, наведеної в *табл. 5*, оцінити загальну методику.

Таким чином, розроблені та запропоновані до використання на вітчизняних виробничих підприємствах науково-практичні рекомендації реалізації методики аудиту витрат не тільки враховують усі необхідні елементи, а й мають пов'язану шкалу оцінки ефективності її застосування, узгоджену з вичерпним переліком завдань аудиту витрат.

ВИСНОВКИ

Наукова новизна даного дослідження полягає в розробці та запропонованні науково-практичних рекомендацій щодо реалізації методики аудиту витрат, яка дозволяє якісно та повно здійснити аудиторську перевірку й оцінити загальну ефективність використаної методики завдяки розробленій шкалі.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх використання в практичній діяльності аудиторів та аудиторських фірм.

При цьому напрямом подальших досліджень варто вказати розробку методики аудиту доходів як іншої ключової ознаки діяльності виробничого підприємства. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановская Т. П. Информационные системы и технологии в экономике : учебник / Т. П. Барановская, В. И. Лойко, М. И. Семенов, А. И. Трубилин. – М. : Финансы и статистика, 2005. – 368 с.
2. Івахненко С. Аудиторське програмне забезпечення аналізу даних: перший український досвід / С. Івахненко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 10. – С. 38–44.
3. Кулаковська Л. П. Організація і методика аудиту : підручник / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча. – К. : Каравела, 2009. – 568 с.
4. Мех Я. В. Інформаційне забезпечення управління внутрішніми резервами підприємства (методологія і організація) : монографія / Я. В. Мех. – Тернопіль: ПП «Синтез-Поліграф», 2003. – 340 с.

Виокремлення особливостей методики аудиту витрат різними вченими

Автор, джерело	Особливості
Череп А. В. [13]	У процесі перевірки витрат виробництва на промисловому підприємстві особливу увагу необхідно приділити таким основним показникам: – наявність віднесення на зменшення або збільшення собівартості продукції (робіт, послуг) сум, які не мають прямого відношення до собівартості; – правильність віднесення витрат майбутніх періодів на собівартість продукції; – збір і віднесення виробничих витрат
Слатецкая Н. [10]	Методика аудиту витрат в різних розділах обліку повинна проваджуватись за єдиною схемою та охоплювати: – визначення основних нормативних документів; – описання альтернативної облікової політики; – перелік первинних документів по облікових розділах; – реєстри аналітичного і синтетичного обліку; – класифікацію виникаючих зловживань і порушень; – довідник аудитора для складання безпосередньої перевірки; – способи отримання аудиторських доказів використовуваних при перевірці підприємства; – описання контрольних процедур
Шелковнікова О. В. [16]	Аудит витрат рекомендується проводити таким чином: а) перевірка дотримання умов визнання витрат діяльності згідно з П(С)БО 16 «Витрати»; б) перевірка правильності формування собівартості продукції (робіт, послуг) згідно з вимогами законодавства; в) перевірка повноти та достовірності відображення загальних витрат діяльності як запорука належного формування фінансових результатів
Сметанко О. В. [11]	Аудит витрат доцільно проводити в такому порядку: – вивчити норми представницьких витрат; – звернути увагу на правильність оформлення первинних облікових документів; – ознайомитися з наказами про відрядження; – проаналізувати норми витрат на відрядження; – з'ясувати, чи є документальне підтвердження здійснених витрат тощо
Оріщенко М. М. [5]	До основних структурних елементів методики аудиту, крім аудиторських процедур (як технології реалізації основних способів та прийомів) належать: – об'єкти та параметри аудиту (виокремлення зон контролю та параметрів їх стану), які визначаються в результаті суттєвого аналізу фактів господарського життя; – інформаційне забезпечення дій аудитора (нормативно-правова, нормативно-довідкова, фактографічна та організаційна інформація); джерела отримання аудиторських свідчень; – систематизація результатів проведення контрольних-аналітичних процедур

Джерело: узагальнено автором.

Таблиця 3

Схема реалізації методики аудиту витрат

Етап аудиторської перевірки	Метод	Оцінка		
		Виявлено	Не виявлено	Важко відповісти
1	2	3	4	5
Перевірка правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з обліку фінансових витрат, втрат від участі в капіталі				
Підтвердження правильності методу розподілу непрямих витрат, що використовується і закріплений в наказі про облікову політику				
Перевірка повноти, правильності та достовірності відображення інформації про витрати операційної діяльності у звітності				
Підтвердження законності та правильності відображення в бухгалтерського обліку операцій з обліку витрат іншої діяльності та надзвичайних витрат				
Перевірка правильності й обґрунтованості розміру прямих витрат, які включаються до собівартості продукції (робіт, послуг)				

1	2	3	4	5
Підтвердження обґрунтованості обраного методу калькулювання				
Перевірка правильності відображення адміністративних витрат, витрат на збут й інших операційних витрат				
Вивчення правильності накопичення, розподілу та загально-виробничих витрат				
Установлення правильності документального оформлення накопичення та списання витрат операційної діяльності				
Перевірка правильності ведення обліку фактичних витрат і наступного включення їх до собівартості продукції (робіт, послуг) відповідно до прийнятого на підприємстві методу обліку витрат та калькулювання				
Перевірка достовірності та повноти формування елементів витрат				
Загальна оцінка				

Джерело: розроблено та обґрунтовано автором.

Таблиця 4

Методи аудиту витрат

Загальнонаукові	Специфічні
Індукція	Інвентаризація
Дедукція	Запит
Аналіз	Арифметичний перерахунок
Синтез	Експертиза
Моделювання	Контрольний замір
Абстрагування	Контрольний запуск сировини та матеріалів у виробництво
Порівняння	Лабораторний аналіз

Джерело: узагальнено автором.

Таблиця 5

Шкала оцінки методики аудиту витрат підприємства

Загальна оцінка	Значення менше 4	Значення більше 4
Виявлено	Загалом облік витрат ведеться вірно та законно	Загалом облік витрат неправомірний
Не виявлено	Облік витрат в цілому законний, можна обрати ще кілька завдань для перевірки	Облік витрат неправомірний, потребує коригування
Важко відповісти	Етапи аудиту витрат сформульовано некоректно тому, що не відповідають масиву наявної інформації	

Джерело: запропоновано автором.

5. Оріщенко М. М. Види, форми та методи аудиторської діяльності / М. М. Оріщенко // Форум права. – 2014. – № 2. – С. 334–338 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_2_59.pdf

6. Пархоменко В. М. Реформування бухгалтерського обліку в Україні: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку. Плани рахунків: загальний та спрощений. Регістри бухгалтерського обліку. Коментарі / В. М. Пархоменко, П. П. Баранцев. – Луганськ : Футура; ДСД «Лугань», 2001. – 464 с.

7. Пушкар М. С. Логістичні системи підприємства: облік, аналіз і аудит / М. С. Пушкар, А. Г. Богач, В. Г. Мельник. – Тернопіль : Економічна думка, 2007. – 202 с.

8. Рудницький В. С. Методологія і організація аудиту / В. С. Рудницький. – Тернопіль: Економічна думка, 1998. – 196 с.

9. Скиба П. Р. Аудит: організація і методика / П. Р. Скиба. – К. : Знання, 2014. – 312 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://docviewer.yandex.ua/?url=http%3A%2F%2Firo.donnuet.dn.ua>

10. Слатецкая Н. Планирование аудиторской проверки / Н. Ю. Слатецкая // Аудиторские ведомости. – 2003. – № 10. – С. 54–61.

11. Сметанко О. В. Удосконалення методики проведення аудиту витрат на підприємствах галузі туризму АР Крим / О. В. Сметанко // Культура народів Причорномор'я. – 2005. – № 63. — С. 70–74.

12. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: підруч. для студ. екон. спец. вищ. навч. закл. / Н. М. Ткаченко. – 6-е вид. – К. : Вид-во А.С.К., 2003. – 784 с.

13. Череп А. В. Удосконалення методики аудиту витрат виробництва на промисловому підприємстві / А. В. Череп, В. В. Ярмош // Економіка харчової промисловості. – 2010. – № 3. – С. 53–59.

14. Шевчук О. А. Децентралізація обліку на основі сучасних мережевих технологій / О. А. Шевчук, В. В. Муравський // Молода наука України : збірник тез II Всеукраїнської наукової конференції / КІ ДУЕП. – Кременчук, 2008. – С. 148–150.

15. Шевчук О. А. Особливості методики аудиту витрат на збут / О. А. Шевчук // Економічний аналіз. – Тернопіль, 2010. – Вип. 6. – С. 526–529.

16. Шелковникова О. В. Аудит витрат підприємства як складова внутрішньофірмових стандартів / О. В. Шелковникова // Наукові праці КНТУ. Економічні науки. – 2010. – Вип. 17. – С. 132–147.

REFERENCES

Baranovskaya, T. P. et al. *Informatsionnye sistemy i tekhnologii v ekonomike* [Information systems and technology in the economy]. Moscow: Finansy i statistika, 2005.

Cherep, A. V., and Yarmosh, V. V. "Udoskonalennia metodyky audytu vytrat vyrobnytstva na promyslovomu pidpriemstvi" [Improved methods of production expenditure in an industrial plant]. *Ekonomika kharchovoi promyslovosti*, no. 3 (2010): 53-59.

Ivakhnenkov, S. "Audytorske prohramne zabezpechennia analizu danykh: pershyi ukrainskyi dosvid" [Audit data analysis software: the first Ukrainian experience]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 10 (2009): 38-44.

Kulakovska, L. P., and Picha, Yu. V. *Orhanizatsiia i metodyka audytu* [The organization and methodology of the audit]. Kyiv: Karavela, 2009.

Mekh, Ya. V. *Informatsiine zabezpechennia upravlinnia vnutrishnimy rezervamy pidpriemstva (metodolohiia i orhanizatsiia)* [Information security management internal resources of the enterprise (methodology and organization)]. Ternopil: Syntez-Polihrif, 2003.

Orishchenko, M. M. "Vydy, formy ta metody audytorskoï dialnosti" [Lines, forms and methods of auditing]. http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_2_59.pdf

Pushkar, M. S., Bohach, A. H., and Melnyk, V. H. *Lohistychni systemy pidpriemstva : oblik, analiz i audyt* [Logistics enterprise system: accounting, analysis and audit]. Ternopil: Ekonomichna dumka, 2007.

Parkhomenko, V. M., and Barantsev, P. P. *Reformuvannia bukhhalterskoho obliku v Ukraini: Polozhennia (standarty) bukhhalterskoho obliku. Plany rakhunkiv: zahalnyi ta sproshchenyi. Rehistry bukhhalterskoho obliku. Komentari* [Accounting Reform in Ukraine: Provisions (standards) of accounting. Chart of accounts: general and simplified. Registers of accounting. Comments]. Luhansk: Futura; DSD «Luhan», 2001.

Rudnytskyi, V. S. *Metodolohiia i orhanizatsiia audytu* [Methodology and organization of the audit]. Ternopil: Ekonomichna dumka, 1998.

Slatetskaya, N. "Planirovanie audytorskoï proverki" [Planning the audit]. *Audytorskie vedomosti*, no. 10 (2003): 54-61.

Smetanko, O. V. "Udoskonalennia metodyky provedennia audytu vytrat na pidpriemstvakh haluzu turyzmu AR Krym" [Improved methods of business expenditure on tourism in Crimea]. *Kultura narodov Prychernomor'ia*, no. 63 (2005): 70-74.

Skyba, P. R. "Audyty: orhanizatsiia i metodyka" [Audit: organization and methods]. <https://docviewer.yandex.ua/?url=http%3A%2F%2Fipo.donnnet.dn.ua>

Shevchuk, O. A., and Muravskiy, V. V. "Detsentralizatsiia obliku na osnovi suchasnykh merezhevykh tekhnolohii" [Decentralized accounting based on modern network technologies]. *Moloda nauka Ukrainy*. Kremenchuk, 2008.148-150.

Shevchuk, O. A. "Osoblyvosti metodyky audytu vytrat na zbut" [Features techniques expenditure on sales]. *Ekonomichnyi analiz*, no. 6 (2010): 526-529.

Shelkovnykova, O. V. "Audyty vytrat pidpriemstva yak skladova vnutrishnyofirmovykh standartiv" [Audit expenses of the enterprise as part of in-house standards]. *Naukovi pratsi KNTU. Ekonomichni nauky*, no. 17 (2010): 132-147.

Tkachenko, N. M. *Bukhhalterskyi finansovyi oblik na pidpriemstvakh Ukrainy* [Accounting Accounting in the Ukraine]. Kyiv: A. S. K., 2003.